

- PŘEDNÁŠKA č. 9
- Peníze
- Trh peněz

Peníze

- Peníze jsou zvláštním statkem, který zprostředkovává výměnu ost. statků a jsou všeobecným ekvivalentem

Vlastnosti peněz

- trvanlivost
- přenosnost
- stabilita
- dělitelnost
- jednotnost
- těžká napodobitelnost

Historie vzniku peněz

barterová směna výměna zboží za zboží

komoditní peníze došlo k vyčlenění některých typů zboží, ze kterých se staly první peníze (komoditní)
např.: dobytek, sukno, víno, kožešiny...

papírové peníze – bankovky s nuceným oběhem

depozitní peníze

- bezhotovostní peníze, neboli účty v bankách
- platí se platební kartou nebo se posílají depozitní peníze z jednoho účtu na druhý

Funkce peněz

- Prostředek směny – směna statků a služeb
- Zúčtovací jednotka – vyjádření ceny statků
- Uchovatel hodnoty - slouží k uchování hodnoty (shromažďovány jako úspory s cílem budoucích nákupů zboží a služeb nebo akumulace)

Nabídka peněz

- MS - množství peněz v ekonomice k danému časovému okamžiku

- www.cnb.cz

Peněžní agregáty

- M1= užší agregát (oběživo, hotovostní peníze v oběhu, jednodenní vklady)
- M2 = širší agregát, M1+úsporové a termínová depozita (termínované vklady)
- M3 = zahrnuje M2 + repo operace a CP do 2 let
- Odlišné detailní národní přístupy jednotlivých centrálních bank

- http://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_ban_kovni_stat/narodni_stat_data/mp.htm

- Oběživo cca 380 000 mil Kč (3/2013)
- M1 cca. 2 200 000 mil Kč (3/2013)
- M2 cca. 3 100 000 mil Kč (3/2013)

Bankovní soustava

- je tvořena centrální bankou a komerčními bankami
- **Centrální banka** je ústřední bankou státu
- její rolí je tvorba peněz

účetní bilance

- účetní bilance vyjadřuje majetek banky (aktiva) a zdroje jeho krytí (pasiva)

Účetní bilance CB

Aktiva	Pasiva
vládní cenné papíry	hotovost v oběhu
úvěry komerčním bankám	rezervy komerčních bank
devizové rezervy	ostatní
ostatní	

Komerční banky

- soukromé instituce (na jedné straně přijímají vklady a na druhé straně poskytují úvěry)
- bilance komerční banky
- hlavní položkou aktiv komerční banky jsou úvěry, které poskytne
- hlavním závazkem jsou vklady jejich klientů (část těchto vkladů musí držet centrální banka v podobě rezerv)
- komerční banka může získat od centrální banky úvěr

Bilance komerční banky

aktiva	pasiva
rezervy centrální banky	depozita
úvěry	úvěry od centrální banky
cenné papíry	ostatní
ostatní	

Tvorba peněz

multiplikovaná expanze (restrikce) bankovních depozit

základní předpoklady:

neexistují přebytečné rezervy

všechny peníze jsou bankovní depozita (není hotovost)

Centrální banka		komerční banka 1	
Aktiva	Pasiva	Aktiva	Pasiva
Vládní cenné papíry + 100	Rezervy KB + 100	Rezerva u CB + 100	Depozita + 100

komerční banka 1		komerční banka 2	
Aktiva	Pasiva	Aktiva	Pasiva
Rezerva u CB + 10	Depozita + 100	Rezerva u CB + 9	Depozita + 90
úvěry + 90		úvěry + 81	

Změna depozit

Jednoduchý depozitní multiplikátor

$$\text{Změna depozit} = \frac{1}{\text{Sazba povinný min. rezerv}} \times \text{Prvotní vklad}$$

Zvýšení peněžní zásoby

- Nákup vládních cenných papírů za hotovost
- Úvěr komerčním bankám
- Snížení sazby povinných minimálních rezerv

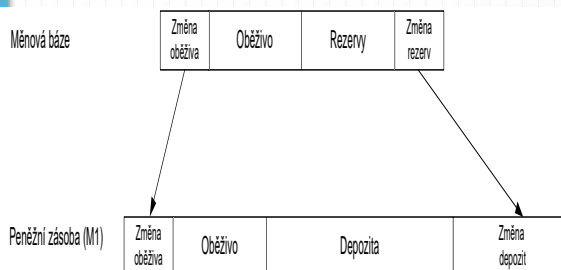
OPAK:

Snížení peněžní zásoby

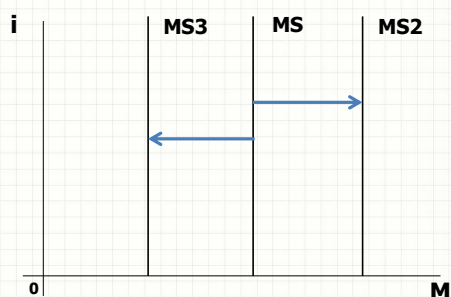
CB ovlivňuje peněžní zásobu:

- Ovlivní hotovost (množství)
- Ovlivní rezervy komerčních bank
- Oběživo + rezervy = měnová báze

Změny měnové báze vs. změny peněžní zásoby

Nabídka peněz

Poptávka po penězích

Poptávka po penězích

Motivy držby peněz

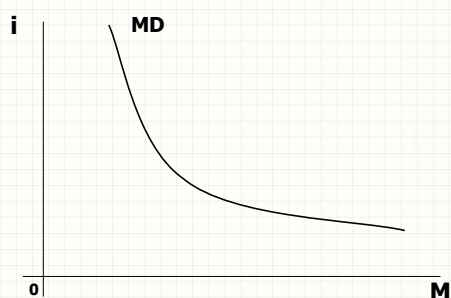
- transakční motiv
Časový nesoulad mezi příjmy a výdaji
- opatrnostní motiv
Neočekávaný výdaj

Závislost na výši důchodu

- spekulativní motiv
Uchovatel hodnoty

Náklady spojené s držbou peněz

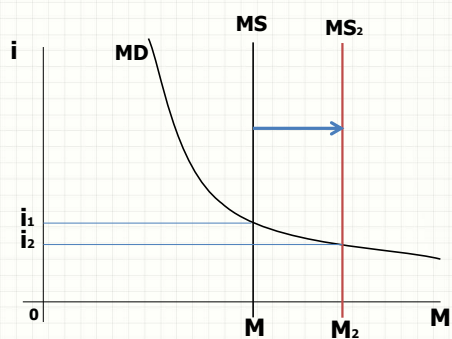
- Transakční náklady
- „Ztráta úroku“

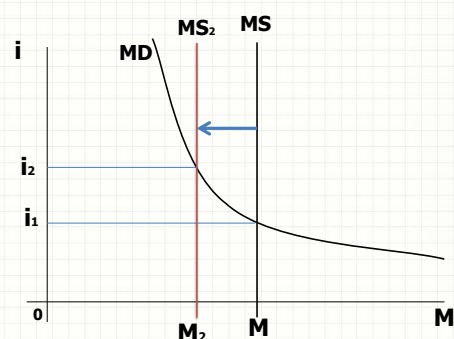
MD

- faktory ovlivňující poptávku po penězích:
- *změna důchodu*
  - roste-li důchod, roste i poptávka po penězích
  - křivka MD se posune doprava
  - při poklesu se křivka posune doleva
- *změna cenové hladiny*
  - při vzrůstu cenové hladiny budou ekonomické subjekty pro nákup potřebovat větší množství peněz
  - křivka se posune doprava
  - když cenová hladina poklesne, křivka se posune doleva

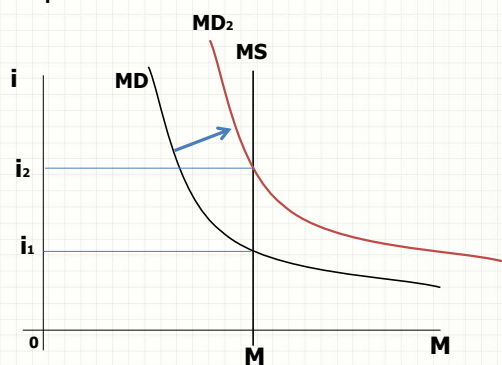
Trh peněz

Trh peněz

Trh peněz

- Nominální a reálná úroková míra

- $i_R = i_N - \pi$

- PŘÍJEMNÝ ZBYTEK DNE A HODNĚ PENĚŽ!